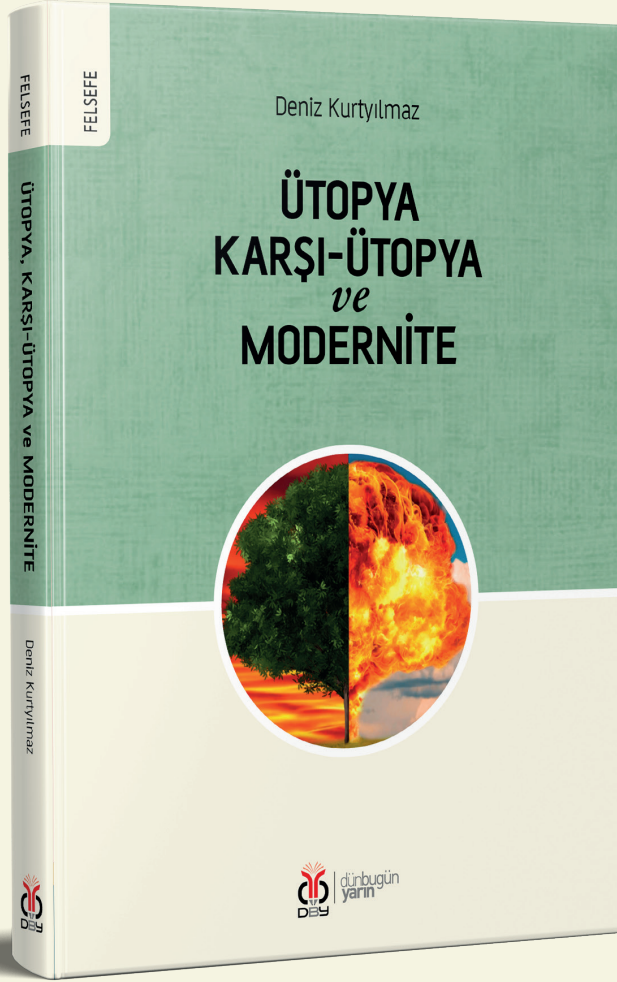

Deniz Kurtyılmaz

ÜTOPYA KARŞI-ÜTOPYA *ve* MODERNİTE

ÜTOPYA KARŞI-ÜTOPYA *ve* MODERNİTE

Deniz Kurtyılmaz

“dün” den öğrendiklerimizle
“bugün”ü yaşamak için
“yarın”ları aydınlatır.

felsefe | dünbugün
yarın

© 2020, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 95
Felsefe: 5

ISBN 978-605-4635-95-5
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı:
İstanbul, 2020

Yazar:
Deniz Kurtyılmaz

Editör:
Nuh Muaz Kapan

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Kapak/Mizanpaj:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Mikyas Basım Yayın Matbaacılık
(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Kurtyılmaz, Deniz

Ütopya, Karşı-Ütopya ve Modernite / Deniz Kurtyılmaz

İstanbul : DBY Yayınları, 2020.

244 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 95) ___ Dizin var

ISBN 978-605-4635-95-5

1- Felsefe 2- Ütopya 3- Modernizm

Bu kitap, 27.06.2014 tarihinde Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans programı kapsamında, İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Felsefe Tarihi bölümünde Prof. Dr. Kasım KÜÇÜKALP'in danışmanlığında savunulan "Ütopyalar ve Karşı-ütopyalar Bağlamında Modern Felsefi Düşünce ve Eleştirisi" başlıklı yüksek lisans tezinin gözden geçirilerek kitaplaştırılmış halidir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr
Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Önsöz.....	9
Giriş	11

BİRİNCİ BÖLÜM

Ütopya ve Karşı-Ütopya.....	17
1. Ütopya: Tanımı, Kaynakları ve Sınırları.....	17
1.1. Ütopyalara Üç Örnek: Utopia, Güneş Ülkesi ve Yeni Atlantis	28
1.1.1. Utopia	28
1.1.2. Güneş Ülkesi	35
1.1.3. Yeni Atlantis	38
2. Karşı-ütopya: Tanımı, Kaynakları ve Tarihi.....	42
2.1. Karşı-ütopyalara Üç Örnek: Biz, Cesur Yeni Dünya ve Bin Dokuz Yüz Seksen Dört	54
2.1.1. Biz.....	54
2.1.2. Cesur Yeni Dünya	57
2.1.3. Bin Dokuz Yüz Seksen Dört.....	63

İKİNCİ BÖLÜM

Modern Felsefi Düşünce	69
1. Modern Düşünce	69
2. Modern Dünyanın Doğum Sancısı: Rönesans Düşüncesi	75
2. Bacon ve Descartes: Modern Düşüncenin Metot Sorunu	86
3. Copernicus'ten Newton'a ya da Kusursuz Âlem'den Mekanik Kozmolojiye	99
4. Modernite Radikalleşiyor: Aydınlanma Düşüncesi	107

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Modern Felsefi Düşünce ve Ütopyalar	113
1. Modernite ve Ütopya	113
1.1. Ontolojiden Siyasete Hümanizm ve Ütopyalar	119
1.2. Bilimcilik, İlerleme Düşüncesi ve Ütopyalar	140

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Modern Felsefi Düşüncenin Eleştirisi ve Karşı-Ütopyalar	161
1. Modernitenin Çözülüşü ve Karşı-ütopyalar	161
1.1. Modern Düşünce Eleştirileri Açısından Hümanizm ve Karşı-ütopyalar	175
1.2. Modern Düşünce Eleştirileri Açısından Bilimcilik, İlerleme Ülküsü ve Karşı-ütopyalar	201
Sonuç	225
Kaynakça	231
Dizin	241

Önsöz

Bu çalışma, içine doğduğum ve muhtemelen içinde öleceğim modern dünyayı anlama çabamla ilgili olup; söz konusu gayret, felsefe tarihi üzerinden ve felsefe geleneği içinde kendine has bir yeri olan ütopya ve karşı-ütopya kavramları özelinden sürdürülmeye çalışılmıştır. Elinizdeki bu kitap, 2014 yılında Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri alanında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiş “Ütopyalar ve Karşı-Ütopyalar Bağlamında Modern Felsefi Düşünce ve Eleştirisi” adlı tezimizin gözden geçirilmiş hâlidir.

Çalışmanın ortaya çıkmasında çok fazla kişinin emeğinin olduğu bir gerçek, burada ismini zikredemediklerimden peşinen özür diliyorum. Hocam ve ağabeyim Prof.Dr. Kasım Küçükalkap engin hoşgörüsü ve desteği ile her zaman yanımda oldu, kendisine sonsuz şükranlarımı ve saygılarımı sunarım. Ayrıca son derece önemli katkıları için Prof.Dr. Kemal Ataman, Doç.Dr. Nazım Ankaralıgil, Mehmet Temelli ve Mehmet Çağan Azizoğlu'na çok şey borçluyum, var olsunlar. Lisans mezuniyetimin üzerinden geçen onca yıl sonra lisansüstü eğitime devam etmem konusunda ısrarcı olan Bünyamin Yıldız'a da teşekkür ediyorum.

Yazım sürecinde desteklerini esirgemeyen Türkiye Yazarlar Birliği Bursa Şubesi ve Seyyid Usûl Kültür Merkezi'nin vefakâr çalışanları ile katkı sunmak ve ellerindeki kaynakları paylaşmak konusunda her zaman cömert olmuş Emir Han No:49 ve Irgandı Sanat Galerisi müdavimlerine şükranlarımı sunuyorum.

Son teşekkürlerim eşim İlknur ve oğlum Agâh'adır. Her ikisinin de hemen her gün bana katlanmak konusunda şaşırtıcı bir başarı gösterdiğini söylemeliyim.

Konya, 2020

Kaynakça

A. Kitaplar

- ADORNO Theodor – Max HORKHEIMER, *Aydınlanmanın Diyalektiği*, çev. N.Ülner – E.Ö.Karadoğan, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2010
- AKAL Cemal Bali, *Modern Düşüncenin Doğuşu: İspanyol Altın Çağı*, 2.b., Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997
- AMERIKS Karl (ed.), *The Cambridge Companion to German Idealism*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006
- ARENDT Hannah, *Geçmişle Gelecek Arasında*, çev. Bahadır Sina Şener, İletişim Yayınları, İstanbul, 1996
- BACON Francis, *Novum Organum*, çev. Sema Önal, Say Yayınları, İstanbul, 2012
- BACON Francis, *Yeni Atlantis*, çev. Çiğdem Dürüşken, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2008
- BAUDRILLARD Jean, *Kötülüğün Şeffaflığı*, çev. Işık Ergüden, 5.b., Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2012
- BAUDRILLARD Jean, *Simülakrlar ve Simülasyon*, çev. Oğuz Adanır, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir, 1998
- BERTENS Hans, *The Idea of Postmodern: A History*, Routledge, New York, 1995
- BEST Steven – Douglas KELLNER, *Postmodern Teori*, çev. Mehmet Küçük, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1998

- BEZEL Nail, *Yeryüzü Cennetleri Kurmak: Ütopyalar*, Say Yayınları, İstanbul, 1984
- BEZEL Nail, *Yeryüzü Cennetlerinin Sonu: Ters Ütopyalar*, Say Yayınları, İstanbul, 1984
- BLOCH Ernst, *Rönesans Felsefesi*, çev. Hüsen Portakal, 2.b., Cem Yayınları, İstanbul, 2010
- BOOKER M. Keith, *The Dystopian Impulse in Modern Literature: Fiction As Social Criticism*, Greenwood Press, London, 1994
- BRONOWSKI J. – B.MAZLISH, *Leonardo'dan Hegel'e Batı Düşünce Tarihi*, çev. Elvan Özkavruk Adanır, Say Yayınları, İstanbul, 2012
- BROTTON Jerry, *The Renaissance A Very Short Introduction*, Oxford University Press, New York, 2006
- BUMİN Tülin, *Tartışılan Modernlik: Descartes ve Spinoza*, 2.b., Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2003
- BUNNIN Nicholas – Jiyuan YU, *The Blackwell Dictionary of Western Philosophy*, Blackwell Publishing, Oxford, 2004
- CAMPANELLA Tomasso, *Güneş Ülkesi*, çev. Sadık Usta, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2010
- CARPENTER Edward, *Batı Uygarlığının Krizi*, çev. Orhan Düz, Külliyyat Yayınları, İstanbul, 2008
- CEVİZCİ Ahmet, *Aydınlanma Felsefesi Tarihi*, 2.b., Asa Yayınları, Bursa, 2007
- CEVİZCİ Ahmet, *Felsefe Sözlüğü*, 5.b., Paradigma Yayınları, İstanbul, 2002
- CEVİZCİ Ahmet, *Felsefe*, 2.b., Sentez Yayınları, Bursa, 2008
- CEVİZCİ Ahmet, *Felsefenin Kısa Tarihi*, Say Yayınları, İstanbul, 2012
- CEVİZCİ Ahmet, *On Yedinci Yüzyıl Felsefesi Tarihi*, 2.b., Asa Yayınları, Bursa, 2007
- CIORAN Emil M., *Tarih ve Ütopya*, çev. Haldun Bayrı, 3.b., Metis Yayınları, İstanbul, 2013
- CLAEYS Gregory (ed.), *The Cambridge Companion To Utopian Literature*, Cambridge University Press, Cambridge, 2010
- CRAIG Edward (ed.), *Routledge Encyclopedia of Philosophy*, Version 1.0, Londra ve New York, 1998

- ÇİĞDEM Ahmet, *Aydınlanma Düşüncesi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1997
- ÇİĞDEM Ahmet, *Bir İmkân Olarak Modernite*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1997
- ÇOTUKSÖKEN Betül, *Felsefe: Özne – Söylem*, İnkılâp Yayınları, İstanbul, 2002
- DEMİR Ömer, *Bilim Felsefesi*, 3.b., Vadi Yayınları, Ankara, 2009
- DEMİRHAN Ahmet, *Modernlik*, İnsan Yayınları, İstanbul, 2004
- DESCARTES René, *Aklın Yönetimi İçin Kurallar*, çev. Kadir Yılmaz, Divan Yayınları, İstanbul, 2013
- DESCARTES René, *Felsefenin İlkeleri*, çev. Mesut Akın, Say Yayınları, 12.b., İstanbul, 2010
- DESCARTES René, *Metafizik Üzerine Düşünceler*, çev. Çiğdem Dürüşken, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2013
- DESCARTES René, *Yöntem Üzerine Konuşma*, çev. Murat Erşen, Say Yayınları, İstanbul, 2013
- ERİŞGİL Mehmet Emin, *Descartes ve Kartezyenler*, ed. Erdoğan Erbay – Ali Utku, Çizgi Yayınları, Konya, 2006
- FEATHERSTONE Mike, *Postmodernizm ve Tüketim Kültürü*, çev. Mehmet Küçük, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1996
- FEBVRE Lucien, *Rönesans İnsanı*, çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İmge Kitabevi, İstanbul, 1995
- FERRY Luc, *Gençler İçin Batı Felsefesi*, çev. Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2008
- FRANKEL Boris, *Sanayi Sonrası Ütopyalar*, çev. Kamil Durand, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1991
- GIDDENS Anthony, *Modernliğin Sonuçları*, çev. Ersin Kuşdil, 5.b., Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2012
- GÖKTÜRK Akşit, *İngiliz Yazınında Ada Kavramı*, 3.b., Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2012
- GÜÇLÜ Abdülbaki – Erkan UZUN – Serkan UZUN – Ü.Hüsrev YOLSAL, 3.b., *Felsefe Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2008
- GÜR Aysun, *Bilim Kavramında Tarihsel Dönüşüm*, Asa Yayınları, Bursa, 2008

- HANÇERLİOĞLU Orhan, *Felsefe Ansiklopedisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1985
- HARVEY David, *Postmodernliğin Durumu*, çev. Sungur Savran, 6.b., Metis Yayınları, İstanbul, 2012
- HESIODOS, *İşler ve Günler - Tanrıların Doğuşu*, çev. Furkan Akderin, Say Yayınları, İstanbul, 2012
- HOMEROS, *Odyseia*, çev. Azra Erhat – A.Kadir, Can Yayınları, İstanbul, 2012
- HUXLEY Aldous, *Cesur Yeni Dünya*, çev. Ümit Tosun, 2.b., İthaki Yayınları, İstanbul, 2010
- JAMESON Fredric, *Postmodernizm ya da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı*, çev. Nuri Plümer – Abdülkadir Gölcü, Nirengi Kitap Yayınları, Ankara, 2011
- JAMESON Fredric, *Ütopya Denen Arzu*, çev. Ferit Burak Aydar, Metis Yayınları, İstanbul, 2009
- KEAT R.– J.URRY, *Bilim Olarak Sosyal Teori*, çev. Nilgün Çelebi, İmge Yayınları, Ankara, 1994
- KHUN Thomas, *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*, çev. Nilüfer Kuyuş, 8.b., Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2008
- KOLAKOWSKI Leszek, *Modernliğin Sonsuz Duruşması*, çev. Selahattin Ayaz, Pinar Yayınları, İstanbul, 1999
- KOYRE Alexandre, *Koyré'nin Bilimsel Düşünce Tarihi Üzerine Denemeleri*, der. Talip Kabadayı, Bilgesu Yayınları, Ankara, 2013
- KOYRE Alexandre, *Yeniçağ Biliminin Doğuşu*, çev. Kurtuluş Dinçer, 2.b., Gündoğan Yayınları, Ankara, 1994
- KUMAR Krishan, *Modern Zamanlarda Ütopya ve Karşıütopya*, çev. Ali Galip, Kalkhedon Yayınları, İstanbul, 2006
- KUMAR Krishan, *Sanayi Sonrası Toplumdan Post-modern Topluma Çağdaş Dünyanın Yeni Kuramları*, çev. Mehmet Küçük, 4.b., Dost Yayınları, Ankara, 2013
- KUMAR Krishan, *Ütopyacılık*, çev. Ali Somel, İmge Yayınları, İstanbul, 2005
- KUTLUER İlhan, *Modern Bilimin Arka Planı*, İnsan Yayınları, İstanbul, 1985

- KÜÇÜK Mehmet (der.), *Modernite versus Postmodernite*, Say Yayınları, İstanbul, 2011
- KÜÇÜKALP Kasım – Ahmet CEVİZCİ, *Batı Düşüncesi: Felsefi Temeller*, İsam Yayınları, İstanbul, 2009
- KÜÇÜKALP Kasım, *Batı Metafiziğinin Dekonstrüksiyonu: Heidegger ve Derrida*, Sentez Yayınları, İstanbul, 2008
- KÜÇÜKALP Kasım, *Nietzsche ve Postmodernizm*, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2003
- LYOTARD Jean-François, *Postmodern Durum*, çev. Ahmet Çiğdem, Ara Yayınları, İstanbul, 1990
- MANGUEL Alberto – Gianni GUADALUPI, *Hayali Yerler Sözlüğü*, çev. Sevin Okyay – Kutlukhan Kutlu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2005
- MANNHEIM Karl, *İdeoloji ve Ütopya*, çev. Mehmet Okyavuz, De Ki Yayınları, İstanbul, 2009
- MANUEL Frank E. – Fritzie P.MANUEL, *Utopian Thought In The Western World*, 7.b., The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, 1997
- MATTELART Armand, *Gezegensel Ütopya Tarihi*, çev. Şule Çiltaş, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2005
- MAYER Frederick, *Yirminci Asırda Felsefe*, çev. Vahap Mutal, Hareket Yayınları, İstanbul, 1974
- MEGILL Allan, *Aşırılığın Peygamberleri*, çev. Tuncay Birkan, Say Yayınları, İstanbul, 2012
- MICHELET Jules, *Rönesans*, çev. Kâzım Berker, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1948
- MORE Thomas, *Utopia*, çev. Sabahattin Eyüboğlu - Vedat Günyol - Mine Urgan, 16.b., Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2013
- NIETZSCHE Friedrich, *Tarih Üzerine*, çev. Nejat Bozkurt, Say Yayınları, İstanbul 2000
- ORWELL George, *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, çev. Celâl Üster, 38.b., Can Yayınları, İstanbul, 2013
- ÖZLEM Doğan, *Bilim Felsefesi*, 2.b., Notos Yayınları, İstanbul, 2012
- ÖZLEM Doğan, *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*, Notos Yayınları, İstanbul, 2012

- ÖZLEM Doğan, *Tarih Felsefesi*, Notos Yayınları, İstanbul, 2012
- PARKINSON G.H.R. (ed.), *Routledge History of Philosophy vol.V*, Routledge Press, New York 1993
- PLATON, *Devlet*, çev. Sabahattin Eyüboğlu – M.Ali Cimcoz, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2006
- REICHENBACH Hans, *Bilimsel Felsefenin Doğuşu*, çev. Cemal Yıldırım, Remzi Kitabevi, 2.b., İstanbul, 1993
- RIOT-SARCEY Michéle– Thomas BOUCHET – Antoine PICON, *Ütopyalarda Sözlüğü*, çev. Turhan Ilgaz, Sel Yayınları, İstanbul, 2003
- ROTHSTEIN Edward – Herbert MUSCHAMP – Martin E.MARTY, *Visions of Utopia*, Oxford University Press, New York, 2003
- SKIRBEKK Gunnar – Nils GILJE, *Antik Yunan'dan Modern Döneme Felsefe Tarihi*, çev. Emrah Akbaş – Şule Mutlu, Üniversite Kitabevi, İstanbul 2008
- ŞENEL Alâeddin, *Siyasal Düşünceler Tarihi*, 7.b., Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1998
- TANDAÇGÜNEŞ Nilnur, *Ütopya, Antikçağ'dan Günümüze "Mutluluk Vaadi"*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2013
- TANNEBAUM Donald G. – David SCHULTZ, *Siyasi Düşünce Tarihi*, çev. Fatih Demirci, 5.b., Adres Yayınları, Ankara, 2010
- TOURAINÉ Alain, *Modernliğin Eleştirisi*, çev. Hülya Tufan, 4.b., Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2002
- VAN DER LOO Hans – Willem VAN REIJEN, *Modernleşmenin Paradoksları*, çev. Kadir Canatan, 2.b., İnsan Yayınları, İstanbul, 2006
- VATTIMO Gianni, *Modernliğin Sonu*, çev. Şahabettin Yalçın, İz Yayınları, İstanbul, 1999
- VATTIMO Gianni, *Şeffaf Toplum*, çev. Ümit Hüsrev Yolsal, Say Yayınları, İstanbul, 2012
- WEBER Alfred, *Felsefe Tarihi*, çev. H.Vehbi Eralp, Sosyal Yayınları, İstanbul, 1991
- WEST David, *Kıta Avrupası Felsefesine Giriş*, çev. Ahmet Cevizci, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2008
- WESTFALL Richard S., *Modern Bilimin Oluşumu*, çev. İsmail Hakkı Duru, Tübitak Yayınları, Ankara, 2008

- WHITFIELD Peter, *Batı Biliminde Dönüm Noktaları*, çev. Serdar Uslu, Küre Yayınları, İstanbul, 2008
- ZAMYATIN Yevgeni, *Biz*, çev. Füsün Tülek, 3.b., Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2011
- ZEKÂ Necmi (der.), *Postmodernizm*, 2.b., Kıyı Yayınları, İstanbul, 1994

B. Süreli Yayınlar

- ALVER Köksal, “Ütopya: Mekân ve Kentin İdeal Formu”, *Sosyoloji Dergisi*, 3.Dizi, Sayı 2009/1, 139-153, İstanbul, 2009
- AKALIN Kürşat Haldun, “Rasyonel Ekonomik Etkinliğin Gelişimi Sürecinde Protestan Ahlakı”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Aralık 2010, 12.Sayı, Karaman, 2010
- BARAN Aylin Görgün, “Postmodernizmin Özne ve Akıl Kavramlarına Yöneltili Eleştirilere Eleştirel Bir Bakış”, *Düşünen Siyaset Dergisi*, 21.Sayı, Ankara, 2005
- BAYARTAN Mehmet, “Ütopyalarda Coğrafi Mekân”, *Sosyoloji Dergisi*, 3.Dizi, Sayı 2009/1, 69-95, İstanbul, 2009
- BAYRAM Ahmet Kemal, “Modern Toplumun Kurucu Ögesi Olarak Sosyal Bilimler: Bilgi, İktidar, Toplum”, *Düşünen Siyaset Dergisi*, 24.sayı, Kasım 2009, Ankara, 2009
- CANBAZ Firdevs Yumuşak, “Ütopya, Karşı-ütopya ve Türk Edebiyatında Ütopya Geleneği”, *Bilig Dergisi*, Bahar 2012, Sayı 61, Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan, 2012
- DÜRÜŞKEN Çiğdem, “Uzaklarda Bir Diyar: Civitas Solis”, *Sosyoloji Dergisi*, 3.Dizi, 18.Sayı, 2009/1, İstanbul, 2009
- ILGAZ Turhan, “Eskiler ve Modernler Bitmeyen (Siyasi) Tartışma”, *Düşünen Siyaset Dergisi*, 21.Sayı, Aralık 2005, Ankara, 2005
- OMAY Murad, “Ütopya Üzerine Genel Bir İnceleme”, *Sosyoloji Dergisi*, 3.Dizi, 18.Sayı, 2009/1, İstanbul, 2009

C. Tezler

- BAYHAN Halil, “Ulus Devlet, Modernizm ve Postmodernizm”, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Diyarbakır, 2006

- ÇÖREKÇİOĞLU Hakan, “Rönesans’ta Büyü ve Bilim İlişkisi”, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Tarihi Ana Bilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 1997
- DÜZGÜN Volkan, “Aldous Huxley’in Ütopya Dünyası: Cesur Yeni Dünya ve Ada” Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, 2011
- KAFKASYALI Muhammet Savaş, “Uluslararası Sistemin Yapısı ve İşleyişine Kendi Bilinci ve Öteki Algılaması Üzerinden Farklı Bir Yaklaşım” Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2010
- KÜÇÜKCOŞKUN Yasemin, “1980-2005 Dönemi Türk Edebiyatında Ütopik Romanlar ve Ütopyanın Kurgusu” Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Isparta, 2006
- ÖĞÜTÇÜ Sema Hande, “Tracing the Roots of Modernity: Ancient Greece, The Golden Age of Islam and Renaissance Italy”, Koç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2006
- ÜNALDI Nilüfer, “Descartes’in Etik Anlayışı”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2013

D. İnternet Kaynakları

- FITTING Peter, “A Short History of Utopian Studies”, Science Fiction Studies, Vol.36, No.1, pp.121-131, March 2009, Greencastle, 2009, <http://www.jstor.org/stable/25475211>
- HALL Stuart, “Yerel ve Küresel: Kürselleşme ve Etniklik” çev. Hakan Tuncel, <http://web.sakarya.edu.tr/~kaymakci/makale/yerelvekuresel.pdf>
- KREIS Steven, “Renaissance Humanism”, <http://www.historyguide.org/intellect/humanism.html>
- McCALLUM Denis, “Optimistic Secular Humanism”, <http://www.xenos.org/essays/humnsn.htm>, 28.03.2014

- ULAM Adam, “Socialism and Utopia”, Daedalus, Vol.94, No:2, Spring 1965, 382-400
<http://www.jstor.org/discover/10.2307/20026915?uid=2&uid=4&sid=21104130243797>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Aldous_Huxley
- http://en.wikipedia.org/wiki/Nineteen_Eighty-Four
- http://en.wikipedia.org/wiki/Yevgeny_Zamyatin
- http://www.felsefe.gen.tr/giovanni_pico_della_mirandola_kimdir.asp
- http://www.felsefe.gen.tr/sosyoloji/modernlesme_nedir_ne_demektir.asp
- http://www.george-orwell.org/1_biography.html
- http://en.wikipedia.org/wiki/George_Orwell

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

Dizin

A

Akıl Çağı 108
Alman idealizmi 167
Amerika Birleşik Devletleri 58,
62, 63
Analitik felsefe 154, 169
Antik çağ 155
Antik çağ düşüncesi 155
Aristoteles 35, 46, 80, 100, 103,
170, 202
Aydınlanma 15, 16, 38, 46, 52, 69,
72, 74, 86, 90, 107, 108, 109, 110,
112, 121, 122, 123, 126, 127, 133,
134, 135, 138, 141, 145, 151, 155,
158, 161, 162, 163, 164, 165, 166,
167, 168, 169, 170, 172, 174, 176,
177, 186, 207, 209, 210, 213, 220
Aydınlanmanın Diyalektiği 176,
209
Aziz Augustine 23

B

Bacon 15, 26, 28, 38, 39, 40, 41,
42, 50, 69, 86, 87, 88, 89, 90, 98,
103, 116, 120, 121, 126, 127, 143,
144, 145, 149, 154, 160, 169, 210,
227
Batı 11, 13, 14, 24, 29, 45, 67, 70,
71, 74, 76, 77, 78, 84, 85, 90, 95,
97, 99, 100, 111, 112, 113, 114,
117, 118, 119, 120, 134, 146, 147,
155, 156, 158, 160, 164, 168, 169,
170, 171, 172, 173, 203, 218, 219,
220, 221, 222, 223, 224, 226, 227
Batı felsefesi 95, 220
Batılı-olmayan 222
B.F.Skinner 28
bilimkurgu 28, 39
Bin Dokuz Yüz Seksen Dört 14,
19, 44, 53, 54, 63, 64, 66, 67, 179,
182, 185, 188, 195, 198, 200, 210,
212
Birinci Dünya Savaşı 53

- Biz* 14, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 139, 177, 180, 185, 187, 189, 190, 206, 208, 211, 221
- C**
Cesur Yeni Dünya 14, 53, 54, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 163, 179, 181, 188, 190, 195, 200, 201, 209, 213, 217, 219
 Copernicus 15, 76, 99, 100, 101, 106, 142, 166
 Copernicus Devrimi 101, 166
- D**
 David Hume 108, 149, 150
 Descartes 15, 69, 70, 73, 79, 86, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 103, 106, 108, 110, 120, 121, 127, 177
Devlet 14, 22, 30, 36, 46, 50, 53, 55, 56, 57, 115, 136, 137, 179, 181, 187, 190, 199, 206, 221, 225
 D.H.Lawrance 58
 Doğa 79, 96, 149, 163, 168, 215
Doğa Düşüncesinin Tarihi 79
 Dünya Edebiyatı Topluluğu 54
- E**
 edebi tür 226
 edebiyat-felsefe 11
 Edward Bellamy 28, 138
 Ekim Devrimi 35
el-Medinetü'l-Fâzıla 14
 Ernst Bloch 19, 77
 Ernst Mach 153
- Estetik 15, 72, 79, 81, 117, 121, 134, 173, 193, 200
- F**
Fahrenheit 451 53
 fantastik edebiyat 27, 28
 Farabi 14
 Felsefenin İlkeleri 91, 96, 127
 filozof 23, 86, 90, 109, 203, 215
 Francis Bacon 26, 28, 38, 39, 41, 69, 86, 87, 90, 98, 127, 143, 144, 149
 Friedrich Engels 27
- G**
 Galilei 35
 George Orwell 19, 44, 53, 57, 63, 64, 66, 198, 210
 Gionardo Bruno 35
Güneş Ülkesi 14, 26, 28, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 125, 127, 130, 135, 136, 137, 139, 142, 143, 227
- H**
 Haçlı Seferleri 76, 77
Hayvanlar Çiftliği 64
 Heidegger 164, 168, 169, 177, 215
 Helenistik dönem 23
 H.G.Wells 28, 41, 53, 58
 Hıristiyan 21, 23, 24, 29, 71, 101, 114, 117, 118, 125, 126, 155, 157, 225
 Hıristiyanlık 24, 84, 115, 125, 126, 156, 157
 Hıristiyan Ortaçağı 33
Homeros 21

- Humanism 120, 123, 238
 Hz.İsa 23
- I-İ**
 I. Elizabeth 39
 Immanuel Kant 108, 122, 132, 194
İdeal şehir 21
 İlerlemeci tarih anlayışı 155
İlk günah doktrini 45
İşler ve Günler 13, 21
- J**
 Jean Baudrillard 173, 184, 194, 207, 212, 215
 Johannes Kepler 101
 John Stuart Mill 43
 Jonathan Swift 13, 27
 Jules Michelet 75, 76, 81
 Jules Verne 27
- K**
 Karl Mannheim 20
 Karl Marx 27
 karşı-ütopyalar 11, 12, 13, 14, 16, 43, 49, 51, 52, 54, 57, 188, 228
 Kartezyen düşünce 70, 89, 92, 95, 98, 150, 162
 Kıta Avrupası 69, 74, 169, 170
 Kıta Avrupası filozofları 169
 Kilise 25, 29, 34, 76, 82, 100, 123, 124, 143
 Kozmoloji 99, 102
Kötülüğün Şeffaflığı 194, 212, 215
Kraliyet Topluluğu 42
- Krishan Kumar 13, 18, 19, 22, 45, 113, 174
 Küreselleşme 216
- L**
 Lezsek Kolakowski 19, 20, 47
- M**
Mahabharata 21
 Maksim Gorki 54, 55
 mit 21, 163, 172, 206
 mitoloji 20, 70, 81, 152, 163, 206
 modern Batı felsefesi 95
 Modern bilim 148
 Modern Düşünce 69, 175, 201
 modern felsefi düşünce 227
 Modernite 70, 72, 75, 83, 90, 91, 107, 111, 112, 113, 176, 217
Modernliğin Sonsuz Duruşması 20, 45, 47
Mülksüzler 57
- N**
 Newton 15, 99, 102, 104, 105, 106
 Novum Organum 86, 87, 89
- O**
 Ockhamlı William 79
Odyseia 21
 ontoloji 75, 110
- P**
 Panopticon 56
 Petrarca 71
 Platon 14, 22, 23, 30, 36, 46, 50, 90, 107, 114, 115, 137, 225

Postmodernite 70, 75, 83, 90, 91,
112, 217

Protestanlık 33, 84, 85

R

Ray Bradbury 53

Romantizm 164

Rousseau 108, 109, 135, 162, 163,
164

Rönesans 15, 22, 27, 29, 33, 34,
35, 69, 70, 71, 75, 76, 77, 78, 79,
80, 81, 82, 113, 114, 116, 117,
119, 120, 121, 136, 167, 178, 218

Rönesans Düşüncesi 75

S

Shakespeare 61, 62, 188, 192

Sınıfsız Toplum 27

Süleyman Evi 26, 42

T

Tanrı Kenti 23

Thomas Kuhn 204

Thomas More 17, 26, 27, 28, 29,
30, 33, 34, 35, 36, 50, 81, 114,
116, 118, 120, 129, 131, 133, 135,
141, 159, 225, 226, 227

Tomasso Campanella 26, 28, 35,
36, 81, 125, 135, 159

U-Ü

Ursula Le Guin 57

Utopia 14, 17, 20, 27, 28, 29, 30,
31, 32, 33, 34, 35, 36, 41, 50, 114,
116, 118, 119, 120, 123, 128, 129,
131, 134, 135, 137, 138, 139, 141,
142, 159, 227

ütopya 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16,
17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25,
26, 27, 28, 29, 35, 39, 41, 42, 43,
44, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 57, 86,
113, 114, 115, 116, 118, 119, 139,
161, 175, 184, 185, 194, 218, 225,
227, 228

ütopyacılık 11, 13, 19, 20, 44, 138,
225

Ütopyalar 9, 11, 18, 28, 29, 38, 39,
40, 43, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 56,
59, 60, 62, 65, 113, 115, 117, 118,
119, 140, 141, 161, 179, 196, 214

V

Viyana Ekolü 153

W

Wilhelm Dilthey 163

William Morris 28, 138

Wittenberg Kilisesi 84

Y

Yahudi-Hiristiyan geleneği 21, 24

Yeni Atlantis 14, 26, 28, 38, 39, 41,
42, 86, 120, 126, 143, 144, 145,
160, 227

Yevgeni Zamyatin 54, 139

yitik cennet 20

ÜTOPYA, KARŞI-ÜTOPYA ve MODERNİTE

Ütopyalar ve karşı-ütopyalar en geniş anlamda bir roman türü olarak kabul edilmekle beraber, felsefi düşünme geleneğinin en canlı biçimde izlenebileceği özel metinler olarak görülmelidirler. Zira bir felsefe sözlüğünde, diğer edebi türlere ait başlık bulunmazken “ütopya” ve “ütopyacılık” maddelerinin var olması dahi, edebiyat-felsefe ilişkisinin ütopyalar üzerinden, başka edebi türlere nazaran çok daha sağlam kurulabileceğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Kaldı ki kimi ütopya örnekleri de edebiyatçılar tarafından değil, fakat düşünce tarihinin önemli filozoflarınca kaleme alınmıştır. Ayrıca modern kabullerin, metotların ve projelerin tümünün on altıncı yüzyıla beraber kendisini gösterdiği ve yirminci yüzyıla birlikte ise alenen eleştirildiği edebi metinler olması, ütopyaları ve karşı-ütopyaları felsefe tarihi açısından ayrıcalıklı konuma yükselten bir diğer faktör olarak karşımıza çıkar. Böylece ütopyalar ve karşı-ütopyalar yaşadığımız modern dünyanın mahiyetini anlama çabasının en rahat sürdürülebileceği mecralardan ikisi olurlar.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-605-4635-95-5

9 786054 635955